

ทะเบียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลชีบน
อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

๒. ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ คนไทยได้สร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของบ้านเมือง มีการดำรงชีวิตด้วยความสุขร่มเย็นอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะได้ใช้ภูมิปัญญาของตนมาตลอด ภูมิปัญญาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง
๒. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
๓. สามารถปรับ ประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับชีวิตได้อย่างเหมาะสม
๔. สร้างความสมดุลระหว่างคนกับสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน
๕. ช่วยเปลี่ยนแปลงปรับปรุงวิถีชีวิตของคนไทยให้เหมาะสมได้ตามยุค

๓. ลักษณะของภูมิปัญญาไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย มีดังนี้

๑. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องใช้ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior)
๒. ภูมิปัญญาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ
๓. ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
๔. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้ เพื่อคงความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม
๕. ภูมิปัญญา เป็นแกนหลัก หรือกระบวนทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
๖. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
๗. ภูมิปัญญาไทยมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลาของอายุของภูมิปัญญาไทย

๔. การกำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม ได้กำหนดขอบข่ายของภูมิปัญญาไทยไว้ ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม หมายถึง การผสมผสานการเกษตรและเทคโนโลยีโดยพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ภูมิปัญญาด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้ดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
๓. ภูมิปัญญาด้านการจัดการ สวัสดิการและธุรกิจชุมชน หมายถึง การใช้คุณธรรมและจริยธรรมในด้านการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

๔. ภูมิปัญญาด้านการรักษาโรคและการป้องกัน หมายถึง การสืบทอดความรู้ดั้งเดิม และกาประยุกต์ใช้ความเชื่อท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองด้านสุขภาพอนามัย

๕. ภูมิปัญญาด้านการผลิตและการบริโภค หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปและการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างผลิตเพื่อการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ

๕. ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อดำเนินการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ดังนี้

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม / การปศุสัตว์ / การประมง/ การป่าไม้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน, เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น งานจักสาน, งานแกะหนังตะลุง, งานทอผ้าด้วยมือ, งานเย็บปักถักร้อย, การทำหัวโขน เป็นต้น

๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านการบริการเช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป, การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา เป็นต้น

๔. ด้านการแพทย์ไทย คือภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย, การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เป็นต้น

๕. ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖. ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่างๆ เช่นจิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ

๗. ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน

๘. ด้านอื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

**ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลชีบน**

๑. ด้านเกษตรกรรม

๑. ชื่อ.....นายสนิท.....สกุล.....พรมรูป.....อายุ.....๕๙.....ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่.....๔๖.....หมู่ที่.....๑๐.....ตำบล.....ชีบน.....
อำเภอ.....บ้านเขว้า.....จังหวัด.....ชัยภูมิ.....รหัสไปรษณีย์.....๓๖๑๗๐.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน

-เกษตรกรรม

ความชำนาญ/หลักสูตร

-การทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา โมเดล

ผลงาน/รางวัลเกียรติยศ

-เป็นแหล่งเรียนรู้ การทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ โคก หนอง นา โมเดล ให้กับ
นักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป

๒. ด้านหัตถกรรม

๑. ชื่อ.....นางพรมล.....สกุล.....พลรัตน์.....อายุ.....๖๙.....ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่.....๔๑.....หมู่ที่.....๑๐.....ตำบล.....ชีบน.....
อำเภอ.....บ้านเขว้า.....จังหวัด.....ชัยภูมิ.....รหัสไปรษณีย์.....๓๖๑๗๐.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน

-หัตถกรรม

ความชำนาญ/หลักสูตร

-ทอผ้าขาวม้าด้วยมือ

ผลงาน/รางวัลเกียรติยศ

-เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ทางด้านหัตถกรรม การทอ
ผ้าขาวม้าด้วยมือ
-ได้นำผ้าขาวม้าไปร่วมโชว์และขายในงานต่างๆที่ทางจังหวัดจัด

๓. ด้านแพทย์แผนไทย

๑. ชื่อ.....นายสมาน.....สกุล.....แก้วอุบล.....อายุ.....๖๑.....ปี
ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่.....๔๕.....หมู่ที่.....๔.....ตำบล.....ชีบน.....
อำเภอ.....บ้านเขว้า.....จังหวัด.....ชัยภูมิ.....รหัสไปรษณีย์.....๓๖๑๗๐.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน

-แพทย์แผนไทย

ความชำนาญ/หลักสูตร

-สมุนไพรไทย

ผลงาน/รางวัลเกียรติยศ

- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ทางด้านแพทย์แผนไทย การทอผ้าขาวม้าด้วยมือ
- ได้รับเชิญไปให้ความรู้เรื่องสมุนไพรและการปลูกสมุนไพร ตามสถานที่ต่างๆ

๔. ด้านศิลปกรรม

๑. ชื่อ นายสิงโต.....สกุล.....ทรายงาม.....อายุ.....๙๒.....ปี
 ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่.....๗/๑.....หมู่ที่.....๖.....ตำบล.....ชินน
 อำเภอบ้านเขว้า.....จังหวัด.....ชัยภูมิ.....รหัสไปรษณีย์.....๓๖๑๗๐.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน

-ศิลปกรรม

ความชำนาญ/หลักสูตร

-เครื่องดนตรีพื้นบ้าน (อีแต๋ง)

ผลงาน/รางวัลเกียรติยศ

- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ทางด้านศิลปกรรม เครื่องดนตรีพื้นบ้าน (อีแต๋ง)

๔. ด้านภาษาและวรรณกรรม

๑. ชื่อ นางสาวสำรอง.....สกุล.....ชุมรงค์.....อายุ.....๕๓.....ปี
 ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่.....๘๗.....หมู่ที่.....๒.....ตำบล.....ชินน
 อำเภอบ้านเขว้า.....จังหวัด.....ชัยภูมิ.....รหัสไปรษณีย์.....๓๖๑๗๐.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้าน

-ภาษาและวรรณกรรม

ความชำนาญ/หลักสูตร

-ภาษาถิ่น (ญ้อกร)

ผลงาน/รางวัลเกียรติยศ

- ร่วมแสดงเผยแพร่วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ณ ลานวัฒนธรรม ในงานเจ้าพ่อพญาแลและงานกาชาด จังหวัดชัยภูมิ เป็นประจำทุกปี